

Innovatie is een vlag die vele ladingen dekt

Blik op de ziekenzorg van de toekomst

Dirk Van Thuyne, freelancejournalist

Digitalisering, robotchirurgie, artificiële intelligentie, 3D, stamceltherapie,... De technologie evolueert razendsnel. De ziekenhuissector zet alle zeilen bij om zo goed als mogelijk in te spelen op al deze innovaties. De opkomst van nieuwe communicatiesystemen biedt bovendien heel wat extra kansen voor de ontwikkeling van een geïntegreerde zorg.

"Innovatie in de ziekenhuissector bestaat uit twee grote pijlers", zegt **Frederik Chanterie**, algemeen directeur van het **Jan Yperman Ziekenhuis**. "In de eerste plaats is er de medische innovatie die resulteert in een betere, meer kwalitatieve zorg. Daarnaast kan innovatie de taak van onze medewerkers lichter maken door bijvoorbeeld de administratieve last te verminderen. Op die manier hebben de medewerkers meer tijd voor de patiënt en net daardoor vinden ze ook extra voldoening in hun job. Een mooi voorbeeld daarvan is ons Registratie Aan Bed-systeem dat de gegevens van de patiëntenmonitor rechtstreeks doorstuurt naar het elektronisch patiëntendossier en naar een visueel ondersteund online dashboard per verpleegeenheid."

Goede score op digitale gezondheidszorg

Minister van Volksgezondheid **Maggie De Block** lanceerde in 2015 het actieplan eGezondheid. Haar uiteindelijke doel was om de zorgtoegankelijkheid te vergroten door in te zetten op innovatie en digitalisering. Met succes want in Europees perspectief scoort België vrij behoorlijk op het vlak van digitale gezondheidszorg. Volgens de MAHA-studie staat ons land op de 4e plaats (van 28 landen) op het vlak van uitwisseling van medische gegevens en op de 10e plaats wat betreft de elektronische voorschriften. Uit de studie blijkt ook dat 2018 een kanteljaar was op het vlak van

IT-investeringen. In 2017 ging nog maar 14,7% van de bruto-investeringen naar IT, vorig jaar was dat cijfer al opgelopen tot 23,6%. De belangrijkste verklaring voor dit fenomeen is de verplichte introductie van het **elektronisch patiëntendossier** (EPD). Het EPD bundelt alle medische gegevens van een patiënt op een digitaal platform: medicijnen, behandelingen, opnames, onderzoeksresultaten, radiologiebeelden,... Het grote voordeel hiervan is dat alle zorgverleners dit dossier kunnen consulteren en informatie met elkaar kunnen uitwisselen. Op die manier kunnen ze vermijden dat dure en tijdrovende onderzoeken soms onnodig opnieuw moeten worden gedaan. Ook de patiënten hebben toegang tot hun elektronisch patiëntendossier.

Heel wat West-Vlaamse ziekenhuizen hebben zich voor het EPD aangesloten bij het platform **Nexuzhealth**, een joint venture van UZ Leuven en technologiebedrijf Cegeka. Het gaat onder andere om AZ Damiaan, AZ Sint-Jan Brugge-Oostende, AZ Sint-Lucas, het Jan Yperman Ziekenhuis, AZ Groeninge en de Izegemse Sint-Jozefskliniek.

Johan Hellings, algemeen directeur van **AZ Delta** uit Roeselare koos uiteindelijk voor een ander systeem, maar hij ziet daar geen graten in. "Onze partners in het netwerk hebben inderdaad een andere keuze gemaakt. Ik maak me echter geen zorgen want de systemen zullen vlot met elkaar communiceren.

De interoperabiliteit tussen de verschillende systemen is niet toevallig een van de topprioriteiten van het eGezondheidsplan 2019-2021 van minister De Block", weet hij.

Naast het EPD kent de digitalisering nog heel wat nieuwe toepassingen in onze ziekenhuizen. Zo hebben ze allemaal geïnvesteerd in een **digitaal inschrijvingsstelsel** waarbij patiënten zich op een snelle manier digitaal kunnen inschrijven aan een kiosk bij het onthaal. Na invoering van de identiteitskaart volgt de patiënt de instructies op het scherm en zo is hij meteen aangemeld bij de behandelende arts.

Bij AZ Zeno krijgt de patiënt zelfs een indicatie van de wachttijd. Zo hoeft hij niet de hele tijd in de wachtzaal plaats te nemen, maar kan hij bijvoorbeeld een bezoekje brengen aan de cafetaria. Een kwartier voor hij aan de beurt is, krijgt hij een waarschuwing.

Steeds meer gesofisticeerde apparatuur

De medische technologie staat niet stil. Zowel de behandeltechnieken als de apparatuur worden steeds gesofisticeerder en efficiënter. "Voor een klein ziekenhuis is het niet zo evident om al die evoluties op te volgen. Ook op dit vlak betekent de netwerkvorming een belangrijke meerwaarde", zegt **Bernard Ceriez** van de **Sint-Jozefskliniek**.

Peter Verhulst van AZ Damiaan in Oostende: "De technische evolutie is cruciaal voor de sector. Het grote probleem is echter dat de innovatie veel sneller gaat dan de sector kan volgen. Nieuwe technologie is per definitie duur en daarom moeten we continu keuzes maken. Daar ligt een grote uitdaging voor de ziekenhuizen, maar ook voor de overheid. Zij bepaalt uiteindelijk welke technologie we toegankelijk maken voor het grote publiek en welke niet. Daar loert een ethisch probleem want de technologie waarvoor de overheid niet tussenkomt, zal toch op de markt komen. Weliswaar tegen een extreem hoge prijs. Op die manier creëer je een gezondheidszorg met twee snelheden

waarbij bepaalde technologie enkel weggelegd is voor de happy few."

Medisch directeur Serge Vanderschueren van AZ Groeninge: "Heel wat van onze innovatieve trajecten zijn een initiatief van onze artsen. We zijn heel blij met die grote betrokkenheid. Zo zijn we volop bezig met de introductie van **artificiële intelligentie** die ondersteuning kan bieden bij beslissingen in radiotherapie en medische beeldvorming. We hebben ook de laatste Da Vinci-operatierobot in huis gehaald. Van achter een bedieningspaneel bestuurt de chirurg de vier armen van de operatierobot. De robot voert de commando's uit met een ongekennde precisie want geen

enkele mensenhand is zo stabiel als een robotarm. Een ander voordeel is dat de ingreep minder invasief is waardoor het herstel van de patiënt vlotter verloopt." Bij de **Izegemse Sint-Jozefskliniek** experimenteren ze met een **VR-bril** (Virtual Reality). In de kinderafdeling zetten artsen die in als een alternatieve vorm van ontspanning en pijnstilling. Kinderen krijgen die bril opgezet waardoor ze in een virtuele wereld belanden en veel rustiger worden. Dit zorgt voor een vlotter verloop van bijvoorbeeld een bloedafname of andere pijnlijke interventies. Zowel voor de kinderen als voor de ouders heeft deze VR-bril een positieve impact op de ziekenhuisbeleving.

Zorg van de toekomst is geïntegreerd

Op 19 oktober 2015 lanceerden minister van Volksgezondheid **Maggie De Block** en haar regionale collega's een gemeenschappelijk plan voor chronisch zieken, 'Geïntegreerde zorg voor een betere gezondheid'. Het plan heeft een drievoudige doelstelling: een hogere levenskwaliteit van chronische patiënten, een betere volksgezondheid en een efficiëntere inzet van de middelen die naar de zorgsector stromen door een betere samenwerking tussen de verschillende actoren.

Naast de ziekenhuizen telt het Vlaamse zorglandschap heel wat verschillende

spelers en organisaties zoals huisartsen, thuisverpleegkundigen of kinesitherapeuten. Geïntegreerde zorg veronderstelt een integrale benadering van de persoon met een zorg- en ondersteuningsnood met als ultieme doel een optimale levenskwaliteit. Het is de patiënt die de touwtjes in handen neemt en zelf in interactie gaat met de artsen en andere zorgverstrekkers.

Een mooi voorbeeld hiervan is **Onco@Home**, een zorgproject dat sinds 2016 loopt in **AZ Groeninge**. "Een speciaal opgeleide verpleegkundige komt bij de patiënt aan huis om het bezoek aan het dagziekenhuis voor te bereiden. Door een deel van de gespecialiseerde zorg thuis aan te bieden, kan de behandeling in het dagziekenhuis bij aankomst van de patiënt meteen van start gaan omdat de bloedresultaten al gekend zijn door de behandelende arts.

Het grote voordeel van Onco@Home is dat de patiënt minder lang in het ziekenhuis aanwezig moet zijn wat zijn levenskwaliteit verhoogt", legt **Serge Vanderschueren** uit.

In de toekomst zullen patiënten ook minder vaak een bezoek moeten brengen aan het ziekenhuis voor bepaalde routinecontroles. Zo zal een hartpatiënt zich niet langer moeten verplaatsen naar het ziekenhuis om een fietsproef te doen. Hij zal dit thuis kunnen doen op zijn eigen fiets. Dankzij allerlei apps en communicatiemiddelen kunnen de resultaten meteen doorgestuurd worden naar de behandelende arts, die dan de situatie kan analyseren.

Een veel gehoorde klacht van ziekenhuispatiënten zijn de vaak lange wachttijden bij de spoedgevallendiensten. Ook voor dit probleem kan geïntegreerde zorg een antwoord bieden. Voor een patiënt met een dringende nood aan zorg is het niet evident om juist in te schatten of hij naar een huisarts dan wel naar de spoedafdeling moet. Zo krijgen de

spoedafdelingen veel mensen over de vloer die daar eigenlijk niet thuishoren. Een interessant concept om dit te vermijden is een huisartsenwachtpost op de site van het ziekenhuis. Samen vormen de spoeddienst en de huisartsenwachtpost dan een centrum voor ongeplande zorg. Bij het onthaal triëren gespecialiseerde medewerkers de binnenkomende patiënten zodat ze uiteindelijk bij de juiste dienst verzorging krijgen. **Lieven Vermeulen** van **AZ West** in Veurne is alvast een voorstander van het concept: "Twee jaar geleden hebben wij op onze site al een huisartsenwachtpost opgestart. Dit laat toe om de eerste- en tweedelijnszorg beter op elkaar af te stemmen."

Duurzame innovatie

Innovatie is een vlag die vele ladingen dekt. In de ziekenhuissector gaat het ook niet alleen over medische innovaties. Zeker bij de bouw van nieuwe ziekenhuizen implementeert men graag nieuwe en duurzame technologie. "Bij de bouw van ons nieuwe ziekenhuis hebben we volop de kaart van duurzaamheid getrokken door te investeren in **geothermische warmtepompen**. Dankzij dit systeem voorzien we zelf in 60% van onze energiebehoeften", aldus **Frank Lescrauwaet** van **AZ Zeno**. "Een ander voorbeeld van duurzaamheid is de samenwerking met een coöperatieve bioboerderij in de buurt. We kopen er zowat de helft van onze groenten. Het gaat bovendien om een interessante wisselwerking want onze psychiatrische patiënten trekken graag naar de boerderij om er een handje toe te steken."